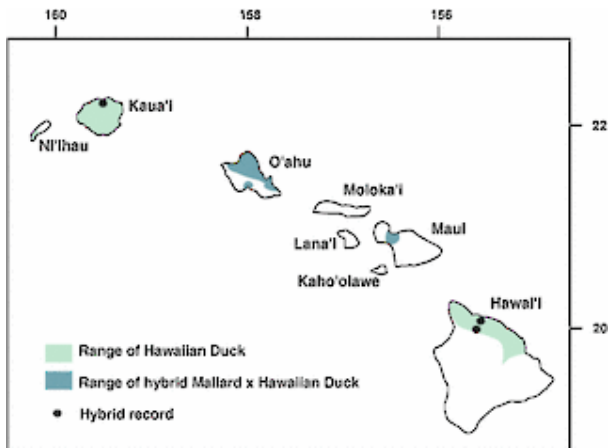

Beschrijving Hawaii-eend (*Anas wyvilliana*) in de natuur.

Hawaii-eend is 1 van de slechts 3 endemische soorten watervogels op de Hawaïaanse eilanden. Deze soort, plaatselijk bekend als Koloa Maoli (inheemse eend) of gewoon Koloa, bewoonde historisch gezien de belangrijkste Hawaïaanse eilanden, behalve de droge eilanden Kaho'olawe en Lāna'i. Halverwege de 19e eeuw werd hij als algemeen beschouwd en werd hij bejaagd voor de sport.

In 1900 en opnieuw in de vroege jaren 1920 begonnen verschillende ornithologen echter de achteruitgang van de soort op te merken en in de jaren 1950 was hij uitgeroeid van alle eilanden behalve O'ahu, Kaua'i en Ni'ihau. In 1962 was hij beperkt tot de laatste 2 eilanden en populatieschattingen op dat moment gaven minder dan 500 individuen aan. De achteruitgang van de Hawaïaanse eend is direct gerelateerd aan de vernietiging van belangrijke wetlandhabitats op de Hawaïaanse eilanden, met name Waikīkī, Ka'elepulu, Kōloa Swamp en Kawainui moerassen op O'ahu en de Mana wetlands op Kaua'i.

Op Hawai'i, Maui en Moloka'i was deze soort nooit overvloedig aanwezig vanwege beperkte habitat. Naast het verlies van habitat, bracht predatie door geïntroduceerde zoogdieren de soort een zware klap toe. Sportjacht ging door tot ver in het eerste derde deel van de twintigste eeuw en is genoemd als een factor in de achteruitgang van de soort. Bovendien wordt de Hawaïaanse eend geconfronteerd met de moderne dreiging van hybridisatie met wilde eenden (*Anas platyrhynchos*), de belangrijkste bedreiging voor het voortbestaan ervan.

Hybride zwermen bestaan nu op O'ahu en Maui, en hybride vogels zijn onlangs gedocumenteerd op Hawai'i en Kaua'i. In het jaar 2000 bestonden er alleen nog genetisch zuivere populaties Hawaïaanse eenden op Kaua'i en de hoger gelegen delen van Hawai'i (het laatste was het resultaat van herintroductie door middel van voortplanting in gevangenschap en vrijlating). De populatie wordt geschat op 2000 vogels, maar dit is op zijn best een gok, en er bestaat geen twijfel over dat het een van de zeldzaamste vogels ter wereld is en dat het voortbestaan ervan twijfelachtig is.

Volwassen mannetjes zijn donkerbruin, variabel gevlekt met kenmerkende donkerbruine pijlen op borst-, flank- en rugveren, donker gevlekte kin en olijfkleurige snavel. Sommige mannetjes hebben ook groenachtige tinten rond de ogen en oorgebieden, en bij sommigen zijn de centrale staartpennen zwartachtig en teruggebogen, maar deze kop- en staartmarkeringen zijn niet bij alle mannetjes aanwezig.

Volwassen vrouwtjes lijken op elkaar, maar zijn gemiddeld iets kleiner dan mannetjes (geslachten overlappen elkaar echter in alle metingen), en zijn iets lichter van kleur, met een effen, buffkleurige kin (donkere markeringen op kinveren veel fijner en minder opvallend dan bij mannetjes), effen rugveren (geen donkere pijlmarkeringen die wel bij mannetjes aanwezig zijn) en licht olijfgroen met roze punt en zijkant. De meeste vrouwtjes vertonen ook een buff gekleurde wenkbrauw en contrasterende donkere ooglijn, en sommige hebben ook een kenmerkende buff kleurige spot onder de wenkbrauw dicht bij de snavel. Bij beide geslachten kunnen de benen en voeten oranje tot geeloranje zijn. Onderkant vleugels is wit en lichte oog-sikkels kunnen aanwezig zijn (of, bij sommige vrouwtjes, een lichte vlek rond het oog). Het patroon op het oppervlak van de bovenvleugel varieert. Sommige mannetjes vertonen grijsbruine schouderveren en slagpennen; sommige zijn gevlekt bruin.

Vrouwtjes vertonen gevlekte schouderveren en slagpennen. Bij mannetjes is vleugelspiegel smaragdgroen tot blauw (belichting in het veld kan de blauwe tinten versterken), aan de voorkant begrensd door zwarte en vage witte strepen, en aan de distale kant door zwarte en opvallende witte strepen. Bij vrouwtjes is het speculum vergelijkbaar maar doffer, zonder zwarte rand aan de voorkant en met een buff-achterhand. Bij onvolwassen mannetjes heeft de borst wijnrode boventonen met U-vormige donkere strepen; sommige vogels hebben effen grijze slagpennen en vleugeldekveren. Onder de staartdekveren en stuit is zwart met bruine vlekken, staart lichtgrijs. Veel groen in de overigens gevlekte kop. Vogels met dit verenkleed vertonen sterk gekrulde, zwarte centrale staartveren.

Vergelijkbare soorten

Er zijn geen andere eenden binnen het verspreidingsgebied van de Hawaiaanse eend waarmee deze verward zou kunnen worden (het verspreidingsgebied van de Hawaiaanse eend overlapt niet met dat van de Laysan-eend [*Anas laysanensis*], die vergelijkbaar is maar kleiner) behalve vrouwtjes en mannetjes met een basiskleed van de geïntroduceerde wilde eend (*A. p. platyrhynchos*). Bij goed licht vertoont de Hawaiaanse eend voornamelijk smaragdgroene spiegels, wat hem zou moeten onderscheiden van de mannelijke en vrouwelijke wilde eend. Bovendien hebben beide geslachten bruin gevlekte tot donkere onderstaartdekveren en gevlekte bruine staarten.

Vrouwelijke en basis mannelijke wilde eenden vertonen witachtige staartveren, en het vrouwtje heeft voornamelijk witte onderstaartdekveren en buik. Beide geslachten van de Hawaiaanse eend hebben donkere snavels - alleen de punt van de vrouwtjes kan oranje tinten hebben. De snavel van de vrouwelijke wilde eend is grotendeels oranje met donkere centrale vlekken. Bij volwassen mannelijke en vrouwelijke Hawaiaanse eenden is de basiskleur van het verenkleed donkerder en zijn er goed ontwikkelde pijlen aanwezig op de flankveren (ontbrekend bij de basis mannelijke of vrouwelijke wilde eend). In de hand zijn donkere pijlen op de rugveren van mannelijke Hawaiaanse eenden ook kenmerkend. De snavel is smal bij de Hawaiaanse eend en (in tegenstelling tot de wilde eend) zijn de lamellen nauwelijks te zien die voorbij de snavel uitsteken. Mannelijke Hawaiaanse eend lijkt sterk op de mannelijke wilde eend met basiskleed, maar er zijn altijd wat donkere pijlen aanwezig op de rug- en flankveren, en in de hand zou het moeten dienen om onderscheid te maken tussen de 2 soorten.